

PSIHOLOGIE

*Ghid de pregătire intensivă
pentru examenul de bacalaureat*

Ediția a II-a

Cuprins

CUVÂNT ÎNAINTE	5
Programa de examen pentru disciplina psihologie bacalaureat 2024	7
Modelul de subiect și barem pentru bacalaureat 2024 (publicat de către Ministerul Educației și C.N.P.E.E.)	8
Recomandări cu privire la modalitatea de abordare a itemilor din subiectul de examen (III)	13
Schița informației pentru examen	17
Variante de teste	23
Bareme de evaluare și notare	112
Bibliografie	143

MODELUL DE SUBIECT ȘI BAREM

publicat în 1 noiembrie 2023 pe site-ul www.subiecte.edu.ro
de către Ministerul Educației (M.Ed.)
și Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație (C.N.P.E.E.)¹

Examenul național de bacalaureat 2024 Proba E. d) Psihologie

MODEL

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre situațiile de mai jos. Este corectă o singură variantă de răspuns.

1. Senzația de rece pe care o are un copil atunci când atinge un cub de gheață este:

a. o senzație tactilă	c. o senzație organică
b. o senzație termică	d. o percepție proprioceptivă.

2. Omului îi este asigurată conștiința unității și integralității obiectului de următorul proces psihic cognitiv senzorial:

a. limbajul	c. percepția
b. senzația	d. temperamentul.

3. Imaginea mintală formată în urma rostogolirii unei bile, la câteva zile după ce a fost percepută, este considerată:

a. senzație	c. reprezentare
b. percepție	d. imaginație.

4. Un copil care învață pentru a-și bucura părinții și a le obține aprobarea este motivat:

a. afectiv	c. cognitiv
b. negativ	d. caracterial.

¹ Sursa: <http://subiecte.edu.ro/2024/bacalaureat/modeledesubiecte/probescrise/>

5. Curiozitatea de care dă dovadă un elev atunci când caută la bibliotecă mai multe informații despre tema studiată la psihologie este:

- a. motivație morală
- b. motivație socială
- c. motivație estetică
- d. motivație cognitivă.

6. Atunci când citim o carte și auzim un zgomot brusc și neașteptat, ne orientăm în mod reflex către sursa zgomotului datorită atenției:

- a. interne
- b. voluntare
- c. involuntare
- d. postvoluntare.

7. Prin cristalizare și sedimentare, calitățile voinței, confirmate în activitate și încurajate de mediul social, vor deveni:

- a. aptitudini complexe
- b. trăsături de caracter
- c. trăsături ale inteligenței
- d. tipuri temperamentale.

8. Imaginile rezultate din reprezentare sunt:

- a. reproduceri fidele ale percepțiilor
- b. unitare și schematic
- c. primare și schematic
- d. unitare și bogate în conținut.

9. Proiecțiile individului în sisteme de imagini și idei care îi ghidează existența sunt:

- a. idealurile
- b. interesele
- c. trebuințele
- d. convingerile.

10. Bucuria pe care o resimte un tânăr atunci când își vede numele pe lista candidaților admiși la facultatea dorită este:

- a. un ton afectiv
- b. o emoție
- c. un sentiment
- d. o dispoziție afectivă.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Se dă următorul text:

Gândirea prelucrează informațiile din realitate, iar procesarea informațiilor este mijlocită, mediată și nu directă. În procesarea ascendentă, mijlocul cel mai des folosit pentru a prelucra experiențele, imaginile, conceptele este limbajul natural, cotidian. În procesarea descendentă, dirijată de reguli, norme, legi caracterul mijlocit al gândirii este asigurat prin informații științifice, iar limbajul utilizat este unul riguros al definițiilor, al legilor, cu formulări precise, clare.

- a) Precizați înțelesul a două procese/fenomene psihice la care se face referire în text. **6 puncte**
- b) Menționați trei caracteristici ale unuia dintre procesele/fenomenele psihice din text și precizate la subpunctul a). **6 puncte**
- c) Explicați, în aproximativ o pagină, modul specific în care interacționează procesele/fenomenele psihice vizate de text și precizate la subpunctul a), utilizând termenii în sensul specific psihologiei. **8 puncte**

d) Ilustrați, printr-un exemplu concret, analogia ca mecanism al înțelegerii.

4 puncte

e) Argumentați un punct de vedere personal referitor la rolul limbajului pentru gândire și conștiință.

6 puncte

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Citiți, cu atenție, următorul text:

„Ove are 59 de ani și este întruchiparea perfectă a bătrânului morocănos, tipic și plin de principii, care se află într-un continuu război cu lumea (...). A împânzit cartierul cu avertizări și interdicții și are grijă ca acestea să fie respectate. În fiecare dimineață pleacă în inspecție pentru a se asigura că nu s-a dat vreo spargere, că deșeurile sunt sortate corect, că nicio bicicletă n-a fost lăsată în locuri nepermise. Se ia la harță cu toți cei care încalcă regulile, vecinii nu prea îl înghit. Ove este o persoană inflexibilă, care crede în ordine, în rutină, în cumpătare și în lucrurile care rămân neschimbate. Se pricepe să repare și să construiască, îi plac numerele și casele, este fidel unei singure mărci de automobil: Saab. Vorbește puțin, dar face multe, pentru că „bărbații sunt ceea ce fac, nu ceea ce spun” (...). Își plătește facturile la timp și nu a avut vreodată concediu medical. Este încăpățânat și suspicios, convins că toată lumea vrea să-l înșele, că societatea s-a umplut de idioți care nu sunt în stare nici să schimbe un bec (...).

Ove se simte din ce în ce mai inutil într-o societate de incompetenți și leneși. El nu își mai găsește un loc și un rost într-o lume în care totul devine computerizat și nimeni nu mai face lucruri care durează (...), în care oamenii nu mai vor să muncească și să-și asume responsabilități. O lume a bărbaților cu bărbi elaborate și pantaloni prea strâmți, care-și schimbă regulat serviciul, nevasta și mașina, o lume în care loialitatea și calitatea nu mai valorează nici cât negru sub unghie (...).

Dacă l-ai cunoaște pe Ove în realitate, fără a ști prea multe despre trecutul lui, probabil că l-ai considera un om antipatic, de care e mai bine să te ferești, dacă nu vrei să intri într-o dispută interminabilă cu el. Însă, dincolo de fațada dură și morocănoasă, Ove este un om cumpătat, integru, muncitor, curajos și principial, cum rar mai găsești în zilele noastre (...). După o copilărie deloc ușoară și câteva evenimente care l-au făcut să-și piardă încrederea în oameni, Ove s-a închis într-o carapace de ursuzenie și țâfnă, care se topește doar în preajma soției sale, Sonja. Cei doi sunt tot atât de diferiți ca noaptea de zi, și nimeni nu înțelege de ce Sonja, o femeie luminoasă, care răspândește în jur căldură și optimism, a ales să-și petreacă viața alături de Ove. Ea este poate singura persoană care îl înțelege și îi apreciază calitățile, care știe să-i scoată la lumină latura caldă și îngăduitoare, singura care vede piatra prețioasă ascunsă adânc în bulgărele de gheață. Sonja este culoarea din lumea în alb și negru a lui Ove (...).

Merită din plin să citiți „Un bărbat pe nume Ove” de Fredrik Backman, nu doar pentru complexitatea protagonistului, ci și pentru importanța unor subiecte abordate: pierderea unui om drag și, odată cu el, a sensului vieții; toleranța față de minorități și de persoanele cu altă orientare sexuală; importanța principiilor, a caracterului, a căutării dreptății; adaptarea la o nouă vârstă și la o lume în continuă schimbare”.

(<http://lecturile-emei.blogspot.com/2017/06/un-barbat-pe-nume-ove-fredrik-backman.html>)

Pornind de la textul dat, răspundeți următoarelor cerințe:

1. Menționați, conform teoriei lui C.G. Jung, tipul temperamental al lui Ove. Precizați, din text, două idei/afirmații prin care să justificați răspunsul dat.

6 puncte

2. Considerați că Ove este o persoană principală? Precizați, prin apel la text, un motiv prin care să susțineți răspunsul dat. **4 puncte**
3. Textul precizează faptul că *Ove se simte din ce în ce mai inutil într-o societate de incompetenți și leneși*. Menționați, pe baza textului dat, două motive care susțin această afirmație. **6 puncte**
4. Prezentați, într-o jumătate de pagină, caracterul lui Ove, conform teoriei lui G.W. Allport, evidențiind o trăsătură cardinală și două trăsături principale ale caracterului acestuia. **8 puncte**
5. Argumentați afirmația potrivit căreia *inteligenta este o aptitudine generală*. **6 puncte**

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Câte 3 puncte pentru fiecare răspuns corect, astfel:

1-b, 2-c, 3-c, 4-a, 5-d, 6-c, 7-b, 8-b, 9-a, 10-b

10 × 3 p = 30 puncte

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

- a) Câte 1 punct pentru menționarea oricăror două procese/fenomene psihice la care face referire textul; **2 × 1p = 2 puncte**
 câte 2 puncte pentru precizarea înțelesului fiecărui concept menționat. **2 × 2p = 4 puncte**
- b) Câte 2 puncte pentru menționarea oricăror trei caracteristici ale unuia dintre procesele/fenomenele psihice menționate la subpunctul a). **3 × 2p = 6 puncte**
- c) Explicarea modului specific în care interacționează procesele/fenomenele psihice precizate la subpunctul a): explicare adecvată 6p./ explicare superficială, neconvingătoare 2p; **6 puncte**
 încadrarea în limita de spațiu precizată (1 pagină ± ¼ pagină). **2 puncte**
- d) Ilustrarea cerută: scrierea oricărui exemplu concret, adecvat 4p.; scrierea unei explicații corecte, dar la nivel teoretic, fără a formula însă un exemplu concret 2p. **4 puncte**
- e) Formularea punctului de vedere personal referitor la rolul limbajului pentru gândire și conștiință; **2 puncte**
 argumentarea punctului de vedere formulat: argumentare convingătoare 4p./ argumentare neconvingătoare, superficială 2p. **4 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

1. Menționarea tipului temperamental al lui Ove, conform teoriei lui C.G. Jung (introvertit);

2 puncte

Câte 2 puncte pentru precizarea, din text, a oricăror două idei/afirmații prin care se justifică răspunsul dat. **2 × 2p = 4 puncte**

2. Menționarea unui răspuns în concordanță cu informațiile din text (de exemplu, *Ove este o persoană principială*); **1 punct**
 precizarea, prin apel la text, a unui motiv prin care se susține răspunsul dat. **3 puncte**
3. Câte 3 puncte pentru menționarea, pe baza textului dat, a oricăror două motive care susțin afirmația: *Ove se simte din ce în ce mai inutil într-o societate de incompetenți și leneși*. **2 × 3p = 6 puncte**
4. Evidențierea unei trăsături cardinale a caracterului lui Ove; **2 puncte**
 câte 2 puncte pentru evidențierea oricăror două trăsături principale; **2 × 2p = 4 puncte**
 coerența prezentării; **1 punct**
 încadrarea în limita de spațiu precizată (1/2 pagină ± 1 rând). **1 punct**
5. Argumentarea afirmației date: argumentare convingătoare 4p./argumentare neconvingătoare, superficială 2p; **4 puncte**
 respectarea caracterului formal al construirii argumentării (premisă, conectori logici, concluzie). **2 puncte**

RECOMANDĂRI CU PRIVIRE LA MODALITATEA DE ABORDARE A ITEMILOR DIN SUBIECTUL DE EXAMEN

NOTĂ: subiectul de mai jos este extras din modelul de probă scrisă propusă pentru bacalaureat 2018 de către minister (www.subiecte2018.edu.ro). Cerințele sunt foarte asemănătoare cu cele din modelul de subiect pentru bacalaureat 2024 (diferă puțin și punctajul alocat fiecărei cerințe).

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Citiți, cu atenție, următorul text:

Vesel, inventiv și optimist din fire, adolescentul se lăsa ușor învăluit de tristețe. De fapt, a existat dintotdeauna în Nichita Stănescu un contrast ascuns care-i făcea geniul verbal atât de imprevizibil și fascinant (...), punându-i întreaga ființă sub pecetea râsu-plânsului, o contradicție intimă care cu vremea îl va însingura de sine și-l va cufunda într-o suferință fără leac. Pătrunzătoare, lucide, privirile îi sclipesc uneori de maliție bonomă, alteori sunt umbrite de gravitatea unei secrete nostalgii. (...) Blândețea și generozitatea îi luminează dinlăuntru figura spiritualizată, modelată de farmecul inteligenței. (...)

Deși iubește cu patimă cărțile și este fascinat de mirajul poeziei, nu întrevede încă posibilitatea unei profesii literare și îl aflăm înscris, conform dorinței familiei, la secția reală a liceului. De fapt, cristalizarea conștiinței de sine a fost lentă la Nichita Stănescu, poetul – în fond un autodidact de un tip aparte – maturizându-se greu, vârstele și etapele creației, urcate după o îndelungă gestație internă, necorespunzând vârstei biologice aparente. Elevul, mereu remarcat de profesorul său de istorie N.I. Simache, învață în continuare inegal, dar nu fără strălucire, rezolvă probleme de matematică în gazeta liceului unde publică și caricaturi semnate H, așa cum mai târziu își va semna desenele N. (...)

(Alexandru Condeescu, Fișă pentru o viață a poetului, în Album Memorial Nichita Stănescu)

Pornind de la textul dat, răspundeți următoarelor cerințe:

A. Considerați că Nichita Stănescu era o persoană contradictorie? Precizați, prin apel la text, două motive prin care să susțineți răspunsul dat. **8 puncte**

Barem:

A. Menționarea unui răspuns în concordanță cu informațiile din text (de exemplu, *Nichita Stănescu era o persoană contradictorie.*); **2 puncte**

câte 3 puncte pentru precizarea, prin apel la text, a oricăror două motive prin care se susține răspunsul dat. **2 × 3 p = 6 puncte**

Nichita Stănescu era o persoană contradictorie.

În primul rând, textul precizează că adolescentul Nichita Stănescu era „vesel, inventiv și optimist din fire”, în același timp, „se lăsa ușor învăluit de tristețe”.

În al doilea rând, găsim că N. Stănescu „iubește cu patimă cărțile și este fascinat de mirajul poeziei”, dar cu toate acestea, din dorința familiei sale, se înscrie la „secția reală a liceului”.

Aceste două perechi de contradicții ne arată cel puțin două aspecte importante ale personalității poetului și anume: un temperament/o fire cu două laturi contradictorii, respectiv o ruptură între aptitudinile lui și traseul școlar pe care îl urmează.

B. Textul precizează faptul că procesul de cristalizare a conștiinței de sine a fost lent la Nichita Stănescu. Menționați, pe baza textului dat, două motive care susțin acest fapt. **6 puncte**

Barem:

B. Câte 3 puncte pentru menționarea, pe baza textului dat, a oricăror două motive care susțin faptul că procesul cristalizării conștiinței de sine a fost lent la Nichita Stănescu. **2 x 3 p = 6 puncte**

Model de rezolvare:

Dezvoltarea personalității presupune formarea conștiinței de sine a omului; acest gen de conștiință fiind precedată de conștiința propriului corp. Conștiința de sine depășește însă imaginea propriului corp și presupune înțelegerea propriului eu, a propriei identități („Cine sunt eu?”, „Ce vreau?”), respectiv acțiunea intenționată și responsabilă.

În text există cel puțin două motive care susțin faptul că procesul cristalizării conștiinței de sine a fost lent la Nichita Stănescu: primul ar fi conținut în enunțul „maturizându-se greu, vârstele și etapele creației, urcate după o îndelungă gestație internă, necorespunzând vârstei biologice aparente”, iar al doilea în sintagma „învață în continuare inegal”.

C. Prezentați, în aproximativ jumătate de pagină, caracterul lui Nichita Stănescu, conform teoriei lui G.W. Allport, evidențiind o trăsătură cardinală și două trăsături principale ale caracterului acestuia. **10 puncte**

Barem:

C. Evidențierea unei trăsături cardinale a caracterului lui Nichita Stănescu; **2 puncte**

câte 2 puncte pentru evidențierea oricăror două trăsături principale; **2 x 2 p = 4 puncte**

coerența prezentării; **2 puncte**

încadrarea în limita de spațiu precizată. **2 puncte**

Observație: Pentru rezolvarea acestui subpunct, vă recomandăm următorul **plan/următoarea structură:**

- precizarea structurii personalității și a rolului pe care îl are caracterul în structura acesteia;
- definirea caracterului;
- prezentarea teoriei lui G.W. Allport cu privire la caracter;

- precizarea unei trăsături cardinale a caracterului personajului din text (trăsătura poate fi luată așa cum este ea în text, dacă este precizată explicit sau poate fi formulată de către elev ca urmare a citirii integrale și a înțelegerii textului); această trăsătură va fi justificată, obligatoriu, prin citate (cuvinte/sintagme/propoziții) din text;
- precizarea a două trăsături principale/centrale ale personajului din text (trăsăturile pot fi luate așa cum sunt ele în text, dacă sunt precizate explicit sau pot fi formulate de elev ca urmare a citirii integrale și a înțelegerii textului); aceste trăsături vor fi justificate, obligatoriu, prin citate (cuvinte/sintagme/propoziții) din text;
- formularea unei concluzii generale despre caracterul personajului din text.

Model de rezolvare:

Din punct de vedere psihologic, personalitatea este privită ca un sistem format, după majoritatea autorilor, din trei componente sau laturi principale și anume: temperamentul, aptitudinile și caracterul; alți autori adăugând și creativitatea.

Temperamentul reprezintă latura dinamico-energetică iar aptitudinile latura instrumental – practică/ operațională. Spre deosebire de primele două, caracterul este latura relațional-valorică sau morală a personalității ce exprimă valorile și principiile după care se conduce o persoană în relația cu ceilalți, cu activitatea desfășurată și cu sine însuși, toate acestea fiind concretizate în atitudini și trăsături de caracter. Atitudinile sunt modalități de raportare față de ceva sau cineva, fiind variabile, în schimb trăsăturile de caracter sunt atitudini constante și durabile în conduita/comportamentul cuiva. Caracterul include, pe lângă atitudini, și calități ale voinței, cum ar fi: autocontrolul/stăpânirea de sine, fermitatea, perseverența, curajul, eroismul etc.

Conform teoriei lui G.W. Allport, trăsăturile de caracter se împart în trei categorii: cardinale, una-două trăsături care le controlează și le domină pe toate celelalte; principale/centrale: 10-15 trăsături ce sunt evidente, acestea controlând un număr destul de mare de situații comune, obișnuite; secundare: sute și mii de trăsături slab exprimate și pe care, de multe ori, persoana nu recunoaște că le are.

Trebuie precizat că doar trăsăturile cardinale și principale definesc caracterul unui om. În ceea ce privește caracterul lui N. Stănescu, văzut de autor la vârsta adolescenței, o trăsătură cardinală a acestuia, care nu este precizată explicit în text, dar care reiese destul de clar ar fi bunătatea; argumente din text: am putea preciza faptul că „blândețea și generozitatea îi luminează dinlăuntru figura spiritualizată” și privirile lui erau „pătrunzătoare, lucide”, fapt ce ne indică o profunzime a gândirii și, în același timp, o sinceritate în raport cu ceilalți. Atât blândețea și generozitatea, cât și sinceritatea pot fi considerate expresii sau derivate ale bunătății. În text sunt precizate explicit două trăsături de caracter principale ale lui N. Stănescu: blândețea și generozitatea. Cu siguranță, adolescentul avea constant aceste atitudini, nu doar sporadic, altfel autorul nu le-ar fi surprins.

În concluzie, așa cum reiese doar din textul dat, fără alte informații suplimentare, adolescentul N. Stănescu avea un caracter bun, muncitor, dedicat pasiunilor sale, prin urmare, un caracter dezirabil/de dorit.

Observație! ½ pag. A4 tehnoredactată ≠ ½ pag. A4 scrisă de mână. În caz că scrieți puțin mai mare, ca să vă încadrați în ½ pag. A4 scrisă de mână, primul paragraf/alineat îl puteți scurta.

D. Formulați un argument prin care să respingeți afirmația potrivit căreia *temperamentele pot fi apreciate valoric ca fiind bune sau rele, dezirabile sau indezirabile.*

6 puncte